Uitgave van de vereniging
Molenvrienden Land van Cuijk

DE MOLENVRIEND

Nr. 55

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

Molenvereniging in het Land van Cuijk en Noord-Limburg
www.molens.net/landvancuijk

BESTUUR

VOORZITTER	Mari Goossens	D. Boutsstraat 25
	Tel. 0485-573815	5831 VN BOXMEER
SECRETARIS	Walter Cornelissen	Park 8
	Tel. 0485-478818	5446 PH WANROIJ
	Fax 0842-110623	E-mail: molenvrienden@home.nl
PENNINGMEESTER	Perry Hendriks	De Vang 20
	Tel. 0485-322872	5437 BP BEERS
BESTUURSLEDEN	Stefan Willems	Lupine 3
	Tel. 0485-318028	5432 BT CUIJK
	Twan Jacobs	Hoekseweg 1
	Tel. 0485-372212	6591 XN GENNEP

LEDENADMINISTRATIE	Tel. 0485-322460	Park 8
	Fax 0842-110623	5446 PH WANROIJ
	GIRONUMMER: 4008385 *onder vermelding adres penningmeester*	

MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK	Hans Heijs	Steenstraat 85A
	Tel. 0485-577330	5831 JC BOXMEER
	Eenieder kan na afspraak het archief raadplegen	

Colofon

Jaargang 21, nummer 3, oktober 2005
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht in 1984.
De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden van de vereniging. De contributie hiervoor is • 10,--. Aanmelding kan geschieden door het bewuste bedrag te storten op de girorekening van de vereniging. De Molenvriend is een advertentiemedium. Prijs losse nummers • 1,50.
ISSN 1384 8526

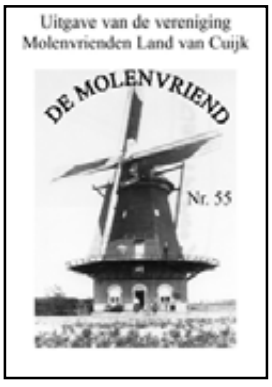

REDACTIE	*Harry Daverveld*	*Mari Goossens*
	Frits Harteman	*Peter Simons*
	Marko Sturm	
REDACTIEADRES	*D. Boutsstraat 25*	*5831 VN BOXMEER*
	e-mail: mari_goossens@wish.net	
	De Erica 2	*5831 RX BOXMEER*
	e-mail: j.m.sturm@utwente.nl	
VERDER WERKTE(N) MEE	*Marc Crins, Karl Flück, Gerd Hage en Rainer Witenius*	
ILLUSTRATIES	*Marc Crins, Harry Daverveld, Ludger Pauls, Peter Simons en Marko Sturm*	

VOORPAGINA *De Lindense stellingmolen in een geheel vrije omgeving, met dakleer op de romp. In onze rubriek "De molenbiotoop" treft U heel andere plaatjes aan (archieffoto vereniging).*

In dit nummer

pagina 2 **Colofon**
pagina 3 **In dit nummer**
Van de redactie
pagina 4 **De molenzeilmakerij**
zeilmaker Marc Crins vertelt over de fabricage van molenzeilen
door: Marc Crins
pagina 6 **Muziek bij De Heimolen**
een verslag van muzikale gebeurtenissen bij deze molen
door: Harry Daverveld
pagina 7 **De draairichting van wieken van windkorenmolens**
door: Karl Flück en Rainer Witenius
(vertaling Marko Sturm)
pagina 9 **Een mooi stukkie speelgoed**
gedicht naar aanleiding van een krantenartikel
pagina 10 **De molenbiotoop**
de actuele situatie van de biotoop van de Lindense molen
door: Marko Sturm
pagina 12 **Aan de licht**
een molenaar stelt zich voor...
door: Ludger Pauls
pagina 13 **Molens in de regio**
de stand van zaken omtrent de molens in de regio
door: Mari Goossens en Marko Sturm

Van de redactie

Voor U ligt alweer het derde nummer van de Molenvriend van deze jaargang. Er zijn jaren geweest dat we er niet in slaagden om dit reeds in oktober te realiseren, maar daar moeten we wel de kanttekening bij plaatsen dat dit nummer wat dunner is dan U van ons gewend bent. We willen namelijk als redactie proberen het regelmatiger verschijnen van dit blad prioriteit te geven boven het vullen van een bepaald aantal pagina's, wat voorheen de gangbare praktijk binnen de redactie was.

Desalniettemin hopen we U met dit nummer wat leesplezier te verschaffen, met daarbij voldoende aandacht voor de actuele zaken uit onze regio. In aansluiting op het vorige nummer, waar we een kijkje namen bij een molensteenmakerij, hebben we een zeilmaker bereid gevonden iets over zijn bedrijf te vertellen. De rubriek met gedichten uit de verzameling van Piet Geenen heeft tijdelijk plaats gemaakt voor een gedicht dat één van de redactieleden in zijn eigen verzameling vond. Verder zijn we erg blij dat we, naast de vaste rubriek "De molenbiotoop" ook weer een aflevering van de rubriek "Aan de licht" af kunnen drukken.

de redactie

De molenzeilmakerij

In het vorige nummer lieten we de lezers kennismaken met de fabricage van molenstenen. Bij de meeste Nederlandse molens, zo ook in onze regio, wordt windkracht gebruikt om de molen in beweging te zetten en zeilen zijn hiervoor vaak noodzakelijk. Alleen bij molens met zelfzwichtende of andere semi-automatische systemen is het gebruik van zeil overbodig. De zeilmakerij is dus noodzakelijk om onze molens in bedrijf te houden. De redactie heeft zeilmaker Marc Crins bereid gevonden om een toelichting te geven over de huidige praktijk van het zeilen maken.

De molen van Rijkevorsel in België. Gerestaureerd door Adriaens Molenbouw Weert BV. Zeilen gereconstrueerd naar oude voorbeelden.

Ik ben in de gelegenheid gesteld een stukje in jullie blad te schrijven. Mijn naam is Marc Crins en ben sinds 2001 werkzaam als molenzeilenmaker. Dit voer ik uit deels thuis, alwaar ik een kleine werkplaats heb, deels op de molen, alwaar ik de ambachtelijke werkzaamheden uitvoer.

Molenzeilen zijn er van oudsher in allerlei variaties geweest. Tegenwoordig ziet men nog maar een paar 'modellen' die door de spaarzaam overgebleven zeilmakerijen over het hele land verspreid zijn geraakt. Daarmee zijn veel streekeigenschappen verloren gegaan en zijn molenzeilen een soort 'eenheidsworst' geworden. Dit geldt voor de vorm, kleur, alsook voor het gebruikte materiaal. Ik dacht dat hier wat aan gedaan kon worden al zal dit omtrent het materiaal niet eenvoudig zijn, daar de tegenwoordig gebruikte materialen, zoals WK77 (100% kunststof met een ouderwets uiterlijk) en polyester-katoen (50% polyester en 50% katoen) veel duurzamer zijn.
Wat betreft de kleur is men simpelweg afhankelijk van wat er tegenwoordig aan doekkleuren voor handen is. Soms maakt men witte zeilen op de gewenste kleur met Hydroline, een middel dat katoenen zeilen duurzamer maakt. Deze katoenen zeilen worden soms nog wel besteld. Meestal met de reden dat de mulder dit doek robuuster vindt dan de 'gordijntjes' van WK77. WK77 is een dunner en lichter doek en ligt dus anders in de hand dan het zwaardere katoendoek. Andere mensen vinden de lichtere WK77 zeilen weer mooier in de hand liggen. Ook wil men wel eens op zeilslaggevoelige molens kiezen voor een zwaarder doek als katoendoek of polyesterkatoen.
Wat de vorm en uiterlijk van een zeil betreft is er nog van alles te reconstrueren. Kijkend naar oude foto's ziet men vaak geheel andere zeilen voor de molens hangen als dat tegenwoordig het geval is. Vooral in het oosten en zuiden van Nederland had men vaak meer eenvoudige vormen. Bij veel molens zijn zo de zeilen al nagemaakt aan de hand van oude voorbeelden. Op de website www.molenzeilen.com zijn daar voorbeelden van te vinden. Ervaring met andere vor-

Bij overname van artikelen en/of foto's, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

Zeilen op een dwarsgetuigde molen. Opgehangen in april 2005 in Valmy Frankrijk.

men zeilen heb ik inmiddels in pacht, dus advies hieromtrent kan gegeven worden. Gebruikte touwwerken zijn helaas op oude foto's vaak slecht te zien. Gebruikte men een dik lijk of juist een dun lijkentouw, had het zeil 3 of 4 zwichtlijnen? Zo had men in verschillende streken in zuidoost Nederland zomerzeilen, meestal witte, die 4 zwichtlijnen hadden. Dit om bij de zomerwindjes meer zwichtstanden te kunnen maken.

In dit verhaal zal u duidelijk worden dat mijn werkzaamheden verder gaan dan zeilen op bestelling maken alleen. Geregeld trek ik het land in om ter plekke hekwerken op te meten en om zeilen te gaan voorhangen. Dit is een extra service naar de molenaars toe, evenals vragen en adviezen omtrent molenzeilen en het werken ermee. Daar ik vanaf 2001 tussen de 200.000 en 800.000 asomwentelingen per jaar maak, kan ik uit ervaring spreken. Foto's van reeds opgehangen zeilen verschijnen regelmatig op de website.

Marc Crins
Paardebloemstraat 28
5953 GV Reuver/Beesel
077-4748033
06-20949805
E-mail: info@molenzeilen.com
Website: www.molenzeilen.com

Muziek bij De Heimolen

Op vrijdag 1 en zaterdag 2 juli was het weer gezellig druk bij de molen, met veel muziek en zeker 500 belangstellenden hebben deze beide dagen de muziekfeesten bezocht.
Er was een grote feesttent geplaatst, alles was mooi versierd en ook De Heimolen draaide met de feestvlaggetjes in het gevlucht.

De muziek werd op vrijdag 1 juli afwisselend door een vijftal dweilorkesten verzorgd, het dweilorkest Engselen uit Sint-Hubert werd deze avond nog gehuldigd, door de C.V. De Bokken voor haar elfjarig bestaan.
Het weer werkte niet zo geweldig mee, maar de drankjes en hapjes hadden een flinke aftrek, waarbij De Heimolen lustig zijn rondjes draaide, tot in de late uren.

Op zaterdag 2 juli was er om 20.00 uur weer een muzikaal gebeuren, de harmonie en drumband Ons Genoegen uit Sint-Hubert verzorgden een zomerconcert, jammer dat het rond die begintijd wat regende, later werd het weer goed.
Het was een mooi en een spannend afwisselend optreden van de harmonie en drumband, waarbij in de pauze enkele leden werden gehuldigd, voor het behalen van een muziekdiploma.
Ook de schuttersvereniging Sint-Barbara Gilde uit Sint-Hubert was deze avond van de partij, er werden

De mobiele schutboom van het Sint-Barbara Gilde

wedstrijden georganiseerd, het Gilde had een mobiele schutboom geplaatst en met een peil en kruisboog kon je de wip van deze paal schieten, er werd veel gebruik van gemaakt.
Verder werd deze mooie feestavond door het Gilde Sint-Barbara afgesloten met vuurwerk en wel door middel van harde knallen met carbid in melkbussen.

Vele belangstellenden hebben met deze dagen ook een bezoek gebracht aan De Heimolen, waarbij de rondleiding door de molenaars Harry en Walter zeer werd gewaardeerd.
Het was al weer in de late uurtjes, toen De Heimolen werd afgezeild, de muziekfeesten waren voorbij, maar het was er wel gezellig.

Zowel de muzikanten als de molenaars hadden niet over belangstelling te klagen.

Tekst: Harry Daverveld
Foto's: Harry Daverveld en Marko Sturm

De draairichting van wieken van windkorenmolens

Gerd Hage attendeerde ons op een artikel uit "Der Mühlstein" ***2****, pag. 30 (2005) (orgaan van de Duitse molenvereniging) over de draairichting van windgedreven korenmolens. Met instemming van de redactie van bovengenoemd blad verschijnt hierbij een vertaling van dit artikel.*

In de 3e editie van "Der Mühlstein" van 1995 besprak Dr. Siegfried Engelbrecht de draairichting van wieken van windmolens. Hij bracht hierbij naar voren dat er geen volledig bevredigende verklaring lijkt te zijn voor de vragen die over dit onderwerp bestaan. Wij hebben ons nogmaals met dit thema bezig gehouden en geprobeerd om een verklaring op deze vraag (waarom draaien de meeste molens linksom, red.) te vinden.

Oorspronkelijk was de draairichting van de molenstenen, van bovenaf gezien, met de wijzers van de klok mee, zoals ook vaak bekend van handmolens. De molenstenen hadden hiervoor rechts scherpsel nodig. Molenstenen die vandaag de dag nog opgegraven worden duiden ook op rechts scherpsel, enkele uitzonderingen daargelaten. In geval van een standerdmolen met één maalgang moeten de roeden van de windkorenmolen dan ook rechtsom, met de klok mee, gedraaid hebben (uit het zicht van een toeschouwer, die met de rug in de wind voor de molen staat). De draaibeweging van de bovenas wordt bij de standerdmolen namelijk met een haakse overbrenging op de stenen overgebracht, waarbij de draairichting, gezien vanaf de kant van de kammen van het bovenwiel, omdraait.
Voor de duidelijkheid melden we dat de draairichting bepaald wordt aan de voorzijde van het wiekenkruis, een conventie uit de molenliteratuur waarbij we ons aansluiten.

In de 15e eeuw begon men oude, in onbruik geraakte cilindrische verdedigingstorens te gebruiken als korenmolen. Men gebruikte hierbij de techniek van de standerdmolen, in de toren werd één steenkoppel boven in de toren geplaatst, met steen- en maalzolder op vergelijkbare hoogte als in de standerdmolen. Het aanbouwen van een kruistaart stuitte op technische moeilijkheden. Vindingrijke molenmakers ontwikkelden daarom een draaibare kap op glijlagers met een binnenkruiwerk. Het gevlucht draaide nog rechtsom.

Ongeveer in het midden van de 18e eeuw ging men er toe over om in cilindrische torenwindmolens een koningsspil in te bouwen, die toen al (vanaf ongeveer 1700–1720) toegepast werd in andere typen bovenkruiers. Op deze manier werd het mogelijk om met daartoe geschikte overbrengingen twee of meer maalkoppels parallel aan te drijven. De extra overbrenging zorgde voor een omdraaiing van de richting van de oorspronkelijk rechtsdraaiende molensteen, die dan als linksdraaiend gescherpt zou moeten worden. Om de draairichting van de molensteen gelijk te kunnen houden, gingen de molenbouwers er op over om de draairichting van het wiekenkruis aan te passen van rechtsdraaiend naar linksdraaiend.

De koningsspil, die door middel van het aan de onderzijde aangebrachte spoorwiel één of meer naastliggende werktuigen aan kan drijven, vond zijn oorsprong niet in de bovenkruier, maar in de reeds vanaf de 15e eeuw voorkomende kokerwindmolen, die oorspronkelijk niet als korenmolen, maar hoofdzakelijk als poldermolen toegepast werd. De standerdmolen was hiervoor namelijk vanwege de centraal geplaatste standerd ongeschikt. De koningsspil was noodzakelijk om het opvoerwerktuig in werking te zetten. De as waaraan de vijzel (schroef van Archimedes) bevestigd was liep normaal gesproken linksom, gezien vanuit de zijde waar deze as werd aangedreven. Dit betekende dat de vijzel, andersom gezien vanuit de richting waarin het water getransporteerd werd, dus rechtsdraaiend was. In de kokermolen van Riepe-Leegmoor (Ostfriesland) kan men dit zien. Uit dit voorbeeld blijkt dat de molen een linksdraaiend wiekenkruis nodig had. We kunnen echter niet concluderen dat alle poldermolens linksdraaiend geweest

zijn, omdat er immers ook linksdraaiende vijzels bestaan hebben, waarvoor het wiekenkruis rechtsom moet lopen.

De eerste achtkante bovenkruiers werden meestal ingezet als poldermolens, omdat zij beter geschikt waren voor de slappe ondergrond van de polder dan de veel zwaardere stenen torenmolens. Anderzijds werden ze ook als korenmolen gebruikt. Van begin af aan werden deze bovenkruiers met een linksdraaiend gevlucht gebouwd en men gebruikte een koningsspil om één of meer wateropvoerwerktuigen of steenkoppels (met rechtsdraaiende stenen) aan te drijven.

De rechtsdraaiende molens bleven echter bestaan. Tot op de dag van vandaag zijn rechtsdraaiende standerdmolens behouden gebleven, zoals in het Münstерse openluchtmuseum Mühlenhof (de molen komt uit Oberlangen bei Lathen in het Emsland), in Oppenwehe en Wehe (beide in molendistrict Minden-Lübbecke), Papenburg (Emsland) en in boerderijmuseum Bielefeld. De rechtsdraaiende standerdmolens in Ahle (gemeente Heek in district Borken/Westmünsterland), Etzel (gemeente Friederburg/Friesland) en Torftum op het eiland Föhr bestaan niet meer.

In enkele standerdmolens werden, door technische ontwikkelingen, niet slechts één, maar twee maalkoppels aangedreven. Wegens het ontbreken van een koningsspil, werd een extra bovenwiel geplaatst. De meeste standerdmolens zijn tegenwoordig linksdraaiend en hebben een koningsspil die minstens twee steenkoppels aandrijft.

Ook van de overige molentypes bestonden nog kleine aantallen rechtsdraaiende exemplaren, zoals blijkt uit schilderijen (in de Niederrhein in Kleve en Krefeld, beide onbekende meesters), kopergravures (bijv. “Windmüller” van J. Luyken), tekeningen (bijv. van een cilindrische torenmolen van Agricola) en de molenliteratuur (bijv. in Schleswig-Holstein de bovenkruier in Hartenholm, Kiel, Klockries en Waygaard; in Nederland de torenwindmolen “De Welvaart” in Horn bij Roermond, in de Niederrhein in Herongen).

We vatten nu samen: oorspronkelijk moeten standerdmolens rechtsdraaiend geweest zijn, met noodzakelijkerwijs rechtsdraaiende stenen. Bij de opkomst van de bovenkruier met koningsspil (die van de kokermolen stamt) kon men twee of meer steenkoppels aandrijven. Om de stenen rechtsom te laten lopen, werd de draairichting van het gevlucht omgekeerd. De alzo geboren linksdraaiende molen is dus terug te voeren op de introductie van de koningsspil in de korenmolen. Vervolgens werd de koningsspil meer en meer toegepast in standerdmolens, die daarom ook linksdraaiend werden. In het boek “Die Windkraftmaschinen” van Friedrich Neumann (1907), nieuw uitgegeven door Reprint-Verlag Leipzig onder de titel “Windmühlen” wordt linksdraaiend als volgt beschreven: “Omdat het in het algemeen gebruikelijk is dat de wiek van links naar rechts (van voren gezien, kijkend naar de onderste wiek) beweegt, liggen de windborden van het Oudhollandse systeem aan de rechterzijde en het hekwerk aan de linkerzijde.”

tekst: Karl Flück, Borken,
Rainer Witenius, Raesfeld/Münsterland
vertaling: Marko Sturm

Een mooi stukkie speelgoed

In de Gelderlander van 5 september 1991 verscheen een artikel over de molen “Martinus” en de daarop werkende molenaars Hans Heijs en Frits Harteman. Bij die gelegenheid sprak Hans over een mooi stukkie speelgoed, dat de verslaggever op zijn beurt weer gebruikte als kop voor zijn artikel. Naar aanleiding hiervan ontvingen beide molenaars onderstaand gedicht. Bij het opruimen van folders, knipsels etc., kortom al datgene dat men meent te moeten bewaren en waar nooit meer naar gekeken wordt, kwam dit gedicht weer boven water en wij dachten dat dit wel in de Molenvriend geplaatst kon worden, temeer daar het op een groot aantal van de vrijwillige molenaars kan slaan. Opmerkelijk is dat onze poëet nog de oude naam van de molen n.l. “Zeldenrust” gebruikt.

voor die 2 jongens van “Zeldenrust”
een stukkie speelgoed
een mijmering

Jongens, waarom in jullie leven nog geen rust?
Omdat de energie nog niet is geblust?
Ge nog terug denkt aan vroeger aan Sinterklaas?
Toen die ouders van jullie waren nog zo dwaas?
Om jullie van die man een molen te geven
Waarvan ge later besefte dat dat ’n mud kolen koste in hun huishoudleven.

Jongens, ge weet nog hoe ge dat ding liet draaien?
Kinderen in de buurt ook, om beurt, ervoor raaien
Hoe ge met wind aan kon drijven die wiek
En daaruit kwam zelfs mooie muziek
Zodat ge met allen raakte ervan in de kolder
Mama later dat ding opruimde naar de zolder.

Jongens, ge wilt opnieuw met dat ding gaan spelen?
Krijgt nog wat haver iedere week van boer Pelen?
Ge merkt dat in de molen nog ontbreekt een bout.
Volgens de cursus dan niet draaien, dat is fout.
Dus het is zaak om die ontbrekende bout nog te vinden
Dan de Bilt er bij te halen, voor voldoende en wat gunstige winden!!!!!

Rijkevoort, 5-09-‘91
Huub Klerx

De molenbiotoop

De Lindense molen te Katwijk

Als U bij het zien van de foto op de voorpagina van dit blad niet direct aan de Lindense stellingmolen dacht, kunnen wij ons dat goed voorstellen. Niet alleen omdat de molen op deze foto nog voorzien is van dakleer en niet van de huidige rietpels, maar ook omdat de boom die nu zo prominent de zuidwestzijde van de molen ontsiert op deze foto alleen voor de oplettende lezers zichtbaar is. Verder staat de molen hier nog in de oorspronkelijke landschappelijke omgeving en niet in het huidige industriegebied.

Uit deze inleiding blijkt dat biotoop niet uitsluitend draait om windbelemmering, ook het karakter van de omgeving speelt een rol. Onze korenmolens passen traditioneel gezien nu eenmaal meer bij een landschappelijke omgeving en het boerenbedrijf dan bij een modern industriegebied. Helaas is in ons dichtbevolkte land ruimte schaars en is het niet altijd mogelijk een mooie molenomgeving te behouden.

Bij de windbelemmering speelt duidelijk de boom ten zuidwesten van de molen een grote rol. Voor de rest is het een stuk beter gesteld met de windvang, alleen is het aan de noordoostkant oppassen geblazen met de dakgoot van een naastliggende schuur.

Niet alleen de wind heeft het soms moeilijk om deze molen te bereiken. Door de zandafgravingen van de Kraaijenbergse plassen was de molen lange tijd afgesloten van de doorgaande weg, zodat het voor de molenaar wel erg eenzaam werd. Nu de afgravingen ten einde lopen en de waterplassen een recreatiebestemming krijgen, is dit euvel weer verholpen. Wie weet stroomt het bezoek volgende zomer toe...

Streefsituatie

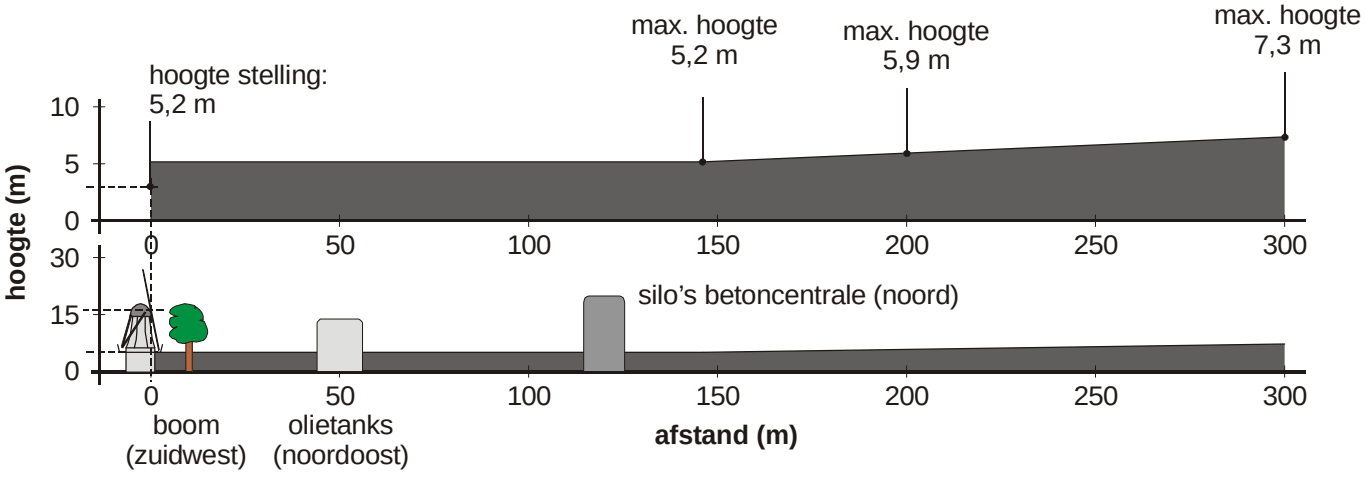

Berekening van de maximale objecthoogte: de molen is een stellingmolen met stellinghoogte 5,2 meter. De askophoogte komt voor deze molen op 16,3 meter. De berekening is gebaseerd op ruw terrein, het grijze gebied is toegestane objecthoogte.
Bij de onderste figuur zijn de hoogte- en afstandschaal gelijk en zijn ter illustratie de molen en enkele hoge objecten uit de omgeving aangegeven, bij de bovenste figuur is voor de duidelijkheid de hoogteschaal 3x uitvergroot.

Actuele situatie per windrichting

N: de omgeving met veel industrie past niet bij het historische karakter van de molen

NO: bij wind uit deze richting moet de molenaar oppassen dat hij geen dakgoot raakt met de wieken

ZW: een boom pal naast de stelling neemt in de belangrijkste windrichting alle wind weg

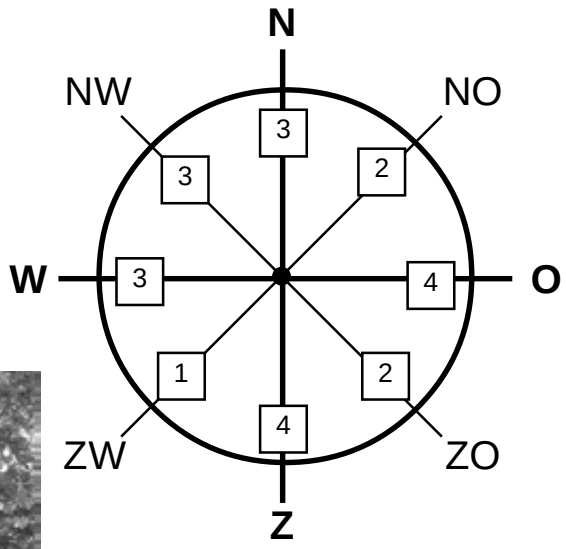

Beoordeling biotoop:
1 slecht
2 bedenkelijk
3 matig
4 aanvaardbaar
5 goed

Z: in deze richting is er vrij zicht op de weg en de nieuwe recreatieplas

Eindbeoordeling

De toename van bebouwing en begroeiing in de afgelopen eeuw is niet aan de molen voorbijgegaan, waardoor de biotoop verslechterd is. Uit veel windrichtingen is de windvang nog matig of aanvaardbaar te noemen, maar uitgerekend in de belangrijkste windrichting, namelijk het zuidwesten, is de windbelemmering zeer groot.

Verder staat de molen in vergelijking met de andere molens in onze regio in een minder aantrekkelijke omgeving, als gevolg van de voortschrijdende industrialisatie van de omgeving.

In het Nederlandse Molenbestand van 1997 werd de biotoop beoordeeld met het matig (3). Gezien de windvang valt deze beoordeling misschien nog te rechtvaardigen, maar omdat sinds deze tijd de industrie verder is uitgebreid, zou een beoordeling bedenkelijk (2) ook kunnen.

Tekst: Marko Sturm
Foto's: Peter Simons

Aan de licht

Ludger Pauls

In 1965 zag ik in Goch als tweede kind van Theodora en Gerhard Pauls tijdens *"Volkstrauertag"* het levenslicht en werd op *"Totensonntag"* gedoopt.

In Kessel ben ik in de nabijheid van de romp van de in 1948 afgebrande windmolen (destijds stellingmolen, korenmolen en zaagmolen) opgegroeid.

Na verschillende scholen begon ik in 1982 mijn opleiding voor machinebouwer bij de firma Kisters in Kleef. Na 3 jaar opleiding en 3 jaar als gezel volgde ik nog een verdere opleiding op de technische school, om vandaar na 2 jaar nogmaals voor 8 jaar als constructeur terug te komen bij de firma Kisters.
In de tussenliggende tijd heb ik vele jaren met succes de motorsport bedreven. Internationale autorally's in Duitsland, België en Nederland (bijv. de Amsterdam-BP-Rally).

In 1992 kregen Kirsten en ik onze zoon Jorge. Ik ben in 1993 gehuwd en in 1994 heb ik de ruïne van Ven-Zelderheide gekocht.
Vervolgens ben ik beroepshalve in dienst getreden bij een constructiebureau en heb wat van de wereld gezien. Steeds wanneer ik tijd had ben ik 's zaterdags

Ludger Pauls groeide op bij de romp van de zaagmolen in Kessel. Op de foto is deze molen nog in vol bedrijf te aanschouwen.

naar de molen in Beugen gegaan. Daar heb ik veel geleerd over windmolens, het leven, het land en Nederlandse spreekwoorden. Als tegenprestatie kon ik wat techniek inbrengen en het een of ander onderdeel repareren.
Verder hebben wij in 1998 een Stichting tot behoud van de Gennepse windmolens opgericht en een jaar later de molen aan deze Stichting verpacht. Veel tijd in het papierwerk geïnvesteerd, privé tegenslagen verwerkt, maar: sedert 2004 draait en maalt de "Rust na Arbeid" weer.
Van de motorsport is de liefde voor oude auto's overgebleven en beroepshalve ben ik buiten mijn toedoen weer bij de firma Kisters terecht gekomen.
Als ik geluk heb, zal Jorge, wanneer ik oud ben en niet meer kan, zich om de molen bekommeren.
Mijn dank gaat naar allen die mij ondersteund hebben!

Molens in de regio

De Nooitgedacht te Afferden

Harrie Beijk meldt dat er weinig tot niets te melden valt. Dit mede ten gevolge van de subsidiestop zoals vorige keer al gemeld is.

De Martinus te Beugen

Harrie Beijk schijnt opdracht van de gemeente te hebben ontvangen om de kruibok te repareren. Aan de binnenzijde is deze namelijk verrot. Verder is er opdracht om het kozijn van een venster op de meelzolder te herstellen en een nieuwe balie te plaatsen die voldoet aan de arbo-eisen. De huidige balie geeft soms problemen omdat één van de einden van het gevlucht bij bepaalde standen de balie raakt. De nieuwe balie zal verder naar buiten geplaatst worden om dit probleem te verhelpen.
Het kan nog wel even duren voordat molenmaker Beijk met deze werkzaamheden begint.

De Jan van Cuijk te Cuijk

Over molen Jan van Cuijk kan gemeld worden dat de molenaar Stefan Willems samen met Erwin Daale uit Geldermalsen begonnen is aan de laatste fase van de opleiding van het Ambachtelijke Korenmolenaarsgilde.
Op de Jan van Cuijk ligt het steenkoppel open en dit zal onder toeziend oog van hun instructeur Hans Titulaer van de gelijknamige molensteenmakerij uit Plasmolen gescherpt worden. Tijdens deze klus is geconstateerd dat de steenkuip zeer slecht is. Molenmaker Beijk die onlangs de molen inspecteerde voor het jaarlijks onderhoud zal een offerte maken voor een aantal vernieuwingen, waaronder een nieuwe steenkuip.

Op 7 september vond er een brandweeroefening plaats op de molen. Gemeld kan worden dat het zeer zinvol is om een oefening te houden op de molen. Gebleken is dat er voor een molen een heel ander aanvalsplan nodig is dan voor een woning.
Ondanks dat de oefening niet geheel vlekkeloos verliep zijn de brandweer en de molenaars weer een ervaring rijker. Ook is gebleken dat er geen goedgekeurde brandblusmiddelen op de molen aanwezig zijn. De eigenaar zal op korte termijn blusmiddelen beschikbaar stellen voor de molen. Ook bestuderen ze of het mogelijk is om een sprinklerinstallatie aan te brengen in de molen. Hiervoor hebben ze advies gevraagd bij de Rijksdienst voor Monumentenzorg.

De Bergzicht te Gassel

Samen met de gemeente Grave en de ANWB is er aan de achterkant (de boskant) een monumenten-infoplaatje geplaatst. Hierop staat o.a te lezen dat de molen een gevlucht heeft van 25 meter. Het zou hiermee het grootste gevlucht zijn in het Land van Cuijk. Jan heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om de heren bestuurders weer eens te wijzen op het feit dat dit fraaie monument van de weg af nauwelijks meer te zien is. Ondanks beloftes in het verleden dat men het struikgewas kort zou houden. We hopen dat ook hier de gemeente zijn verantwoordelijkheid neemt.

Ter verfraaiing is ook nog het hekwerk om de belt weer gewit. In overleg met Harrie Beijk is het doorschieten van de roedes naar begin volgend jaar verzet. Ook hier moet het riet weer een keer met name op de kap vervangen worden. Omdat er van de rijksmonumentendienst geen gaas meer op mag ter bescherming tegen het vernielen door de vogels heeft Jan hier wat problemen mee. We blijven de ontwikkelingen volgen. Met de gezondheid van de vrijwillige molenaar (Mari Goossens) hier gaat het goed alhoewel hij het laatste half jaar er alleen voor de “sociale talk” geweest is en om Peter en Jolanda met hun zoontje Jos te feliciteren.

De Lindense stellingmolen te Katwijk

Peter heeft een prachtig uitzicht over de nieuwe waterplas compleet met een prachtig zandstrand. Maar van uit die hoek valt de slechte staat van de rietkap voor de bezoeker op.
Peter laat zich echter niet uit het veld slaan. Het veld aan deze kant wordt op korte termijn vernieuwd . De opdracht hiervoor is geplaatst. De andere velden zijn ook aan vervanging toe maar die moeten nog even wachten.

De Korenbloem te Mill

De molen raakt steeds verder in verval, dit ondanks het feit dat de huidige eigenaar al vier jaar met de gemeente en andere instellingen bezig is om de molen

gerestaureerd te krijgen. Subsidies zijn aangevraagd, toezeggingen gedaan, maar de Millse molens malen langzaam.
Het wiekenkruis begint nu ook een gevaar voor de omgeving te worden omdat het hekwerk finaal rot is en de stukken er bij een storm af vliegen. Raymon moet het spoedig laten slopen met als gevolg dat de molen er nog desolater uit komt te zien. Jammer dat dit zo schijnt te moeten verlopen.

De Vooruitgang te Oeffelt

De invaart van de molen is door molenmaker Coppes volledig uitgekapt en nieuw gevoegd.

Ter gelegenheid van het Gildefeest in Oeffelt op 28 augustus hebben de molenaars een lange mast in het bovenste end vastgemaakt met een Gildevlag van 1,80 bij 1,80 m. Deze heeft de hele dag goed gewapperd, ondanks dat er geen wind te bespeuren was op de begane grond. Een mooi gezicht.

Vandalen hebben met grind de ruiten aan de voorkant van de molen ingegooid.
Resultaat: 9 ruiten vernield. De molenaars hebben aangifte gedaan bij de politie en dit aan de gemeente gemeld.

De Korenbloem en de watermolen te Oploo

Op de onderbouw ofwel de paraplu is een nieuw dak aangebracht. Het winkeltje wordt niet overlopen maar Jan is tevreden.
Rondom de watermolen is de bestrating vernieuwd. Het geheel ziet er prima uit.

Jurgen die onlangs geslaagd is heeft zijn vleugels uitgeslagen en zit nu op zijn eigen molen in Gemert. Jan draait weer alleen met Piet Geenen als die niet met zijn caravannetje weg is.

De Luctor et Emergo te Rijkevoort

Bij monde van onze enige molenares (of is het “mulderin”?) in onze regio kan er medegedeeld worden dat er geen bijzonderheden over de molen te vertellen zijn.

De Heimolen te Sint-Hubert

De molen begint in de gemeente Mill een echte hangplek te worden. Dan tref je er een grote menigte mensen aan die ergens naar luisteren en heel wat drank gebruiken. Zie hierover elders in dit nummer. Ook komen er lui op fietsen rondhangen onder het mom dat er in Mill een fietstocht georganiseerd is. Harrie heeft het er maar druk mee maar hoeft over belangstelling niet te klagen.

Ook de heer Nienhuis van de Rijksdienst voor Monumentenzorg heeft de molen bezocht om de restauratie en onderhoudswerkzaamheden te beoordelen die de Firma Beijk de gemeente geoffreerd heeft. Hopelijk resulteert dit tot het snel uitvoeren van de geplande werkzaamheden.
Tussen al deze bedrijven door heeft Harrie ook nog de buitenramen opnieuw geschilderd.

De Hamse molen te Wanroij

Het theater LUW dat van de zomer in en rond de molen is opgevoerd door de compagnie Barrevoet was een groot succes: meer dan een paar honderd bezoekers. Deze van Terschelling afkomstige groep heeft een dergelijke voorstelling voor het eerst op het Oerolfestival van 2003 uitgevoerd. Wegens succes is de voorstelling daarna herhaald op diverse andere molens.

Rondom de uitbreiding van het industrieterrein heerst op dit moment een serene rust. Hopelijk blijft dat zo.

Wel zijn er “bouwplannen” in de molen. Jan en Jos proberen een verwarmd winterverblijf te realiseren tussen twee teerlingen.

De Rust na Arbeid te Ven-Zelderheide

Over de toestand van de molen zijn geen bijzonderheden te melden. Bij het overlijden van Ad Kock, de laatste beroepsmolenaar van deze molen, op 7 augustus jongstleden, heeft de molen in de rouw gestaan. Bij het passeren van de begrafenisstoet is het gevlucht meegekruid.
Op de Limburgse Molendag, die op zondag 2 oktober gehouden werd, hebben circa vijftig mensen de molen met een bezoek vereerd. Het weer was op deze dag prima, alhoewel er volgens molenaar Ludger wat meer wind had mogen zijn.

Mari Goossens en Marko Sturm

(advertentie)

van Eeten & Reijs Notarissen

Lid s.w.v. Land van Cuijk

Postadres: Postbus 11, 5450 AA MILL
Kantooradres: Oranjeboomstraat 3, MILL, Tel. 0485 - 451276 fax 454063

(advertentie)

BEIJK

molenmakers

houtrestaurateurs

Beijk Molenbouw BV
Rimpelt 15a
5851 EK AFFERDEN
tel. 0485-531910
fax 0485-532305

(advertentie)

Als je vooruit wilt in de veehouderij, kom dan eens met Hendrix praten.

Natuurlijk moet uw voerleverancier verstand hebben van voer. Maar hij moet ook met verstand van zaken kunnen meepraten over huisvesting, gezondheid, bedrijfsontwikkeling en milieu. Want uw bedrijfsresultaten hangen van veel meer af dan van voer alleen.
De Legpluimveegroep durft verder te kijken dan het voer dat zij leveren. Zij hebben een praktische kijk op hoe je een boerenbedrijf gezond kunt houden, nu én in de toekomst. Dat wordt des te belangrijker nu het er steeds meer om draait om de kosten te beheersen.

Hendrix

Legpluimveegroep
Hoofdstraat 4
6598 AD Heijen
telefoon 0485-490777

a nutreco company